

“Her aile trajik bir nüanstır.”

Kelime Sayısı: 3580

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	1
1. TOPLUMSAL NEDENLER.....	2
1.1 İÇE DÖNÜK YAŞAM BİÇİMİ.....	2
1.2 TOPLUMSAL YAPI.....	5
2. BİREYSEL NEDENLER.....	8
2.1 ÇARESİZLİK.....	8
2.2 YALNIZLIK.....	11
3. SONUÇ.....	13
KAYNAKÇA.....	15

Araştırma Konusu: Ahmet Tulgar'ın "Trajik Nüans" adlı yapıtındaki öykü kişilerinin yaşam karşısındaki edilgenliklerinde etkili olan korkularının temelinde yatan nedenlerin incelenmesi

GİRİŞ

Kişilerin yaşamla ilgili duruşları birbirinden farklıdır. Bu farklılık parçası oldukları toplumsal düzenin ve kendi bireysel gerçeklikleriyle oluşur. Doğası gereği sahip olma, güvende hissetme duygusu öne çıkan insan bunu gerçekleştirememeye; gerçekleştirdiğinde de kaybetme korkusu yaşar. Bu korku yine bireysel farklılıklarla bireyin davranışları üzerinde etkili olur. Korkuların nedeni birbirinden farklı olsa da bu duyguya karşı önlem alma isteği ortaklık gösterir. Bu nedenle korku duygusundan kurtulmak için pek çok kişinin yaşam karşısında edilgen bir duruş sergiledikleri görülür. Bir şey yapmamak, halk arasında yaygın kullanılan bir deyimle "suya sabuna dokunmadan" yaşamak korkunun yaşattığı gergin yaşama biçiminden korunmak olarak görülür. Ahmet Tulgar'ın "Trajik Nüans" adlı yapıtında yer alan öykü kişilerinin çoğu böyle korunaklı yaşamı seçerek edilgen bir duruş sergiler.

Trajik Nüans aynı apartmanın farklı dairelerinde yaşayan bireylerin iç dünyaları, iç hesaplaşmaları, iletişimsizlikleri aracılığıyla bireyin kaçışını; kendi yaşamı dahil pek çok olaya, duruma seyirci kalışını işler. Bu seyirci kalış da edilgenliklerini kaçınılmaz kılar. Öykülerdeki figürler sahip olduklarını kaybetmemek, durağan, tek düze yaşamlarını hiçbir olumsuz durumla tehlikeye sokmamak amacındadırlar. Onlar tüm sıradanlığına karşın sahip oldukları bu yaşamı yitirme korkusu duyarlar. Sadece seyretmek ve konuşmak dışında çözüme yönelik hiçbir eylemde bulunmazlar. Onlar dış dünyaya karşı içinde buldukları bu eylemsizlik durumu bir yaşam biçimine dönüşür. Öyle ki kendi yaşamlarında bile korkularıyla yüzleşmek yerine edilgen bir duruş sergilemeyi sürdürürler. Bu çalışmada Ahmet Tulgar'ın "Trajik Nüans" adlı yapıtındaki öykü kişilerinin yaşam karşısındaki edilgenliklerinde etkili olan korkularının temelinde yatan nedenle incelenecektir. Bu nedenle toplumsal ve bireysel

nedenler olmak üzere iki ana başlıkta ele alınmıştır. Toplumsal ve bireysel nedenlerin alt başlıkları olaylar ve durumları neden-sonuç bağlamında irdelemeye yönelik oluşturulmuştur. Bu nedenle alıntılarla da desteklenerek kanıtlanmaya çalışılmıştır.

1. TOPLUMSAL NEDENLER

1.1 İçe Dönük Yaşam Biçimi

Ahmet Tuglar'ın "Trajik Nüans" adlı yapıtındaki öykülerde kurguların gündelik, sıradan gözükken bireysel ve toplumsal tartışmalar üzerine kurulduğu görülmektedir. Öykülerdeki olay örgüsü birey üzerine şekillenir ancak bireyden topluma geçiş olanağı sağlayan bir yapıya sahiptir. Öykülerde yüzeysel olmayan sorgulamalar aracılığıyla bireyin iç dünyasından toplumsal çözümlere gidilir. Farklı gerçeklikler üzerinden toplumsal yaşam karşısında edilgen duruma geçen figürlerin korkuları, özelden genele bir değerlendirme yapmaya olanak sağlar.

Trajik Nüans'ta öykülerin derinliğinde saklı olan tartışmaların, öykü başlıklarıyla yansıtıldığı söylenebilir. Öykü figürlerinin öğrenilmiş çaresizlik durumunu yansıtan sessiz kalmak, kabulleniş ve boyun eğmek gibi temel tepkilerini ya da tepkisizliklerini ele alan Bohemya Avize adlı öykünün başlığı da apartmandaki ayrılıkları ve yaşamdaki sallantıları temsil eder. Her ne kadar apartman benzer yaşamlara sahip bireylerin yaşadığı bir uzam olsa da öykü bütünlüğünde her bireyin yaşadığı sorunlar karşısında kendisinin ve tüm apartman sakinlerinin sessiz kalması nedeniyle ortaya çıkan kalabalıklar arasında yalnızlığı işlenir. Öyküde merkeze alınmış, olayların odağına oturmuş bir figür veya aile olmamakla beraber, olaylar tüm apartman sakinleri üzerinden aktarılır.

Bohemya; Çekoslovakya, Slovakya ve Çek Cumhuriyeti'nin ayrılmadan önceki adıdır, bununla apartmandaki ayrılığa gönderme yapıldığı söylenebilir. Aynı zamanda başlıktaki avize sözcüğünün; yaşamdaki sallantıları temsil etme işlevine de sahip olduğu

değerlendirmesi yapılabilir. Yapıtta yer alan ve yapıta da adını veren “*Her aile trajik bir nüanstır.*” cümlesi bu öyküyü özetleme niteliğindedir. Bireylerin kavga, intihar gibi durumlarını tüm apartman sakinleri gözlemlemekte ve üzerine konuşmaktadır fakat hiçbir şekilde çözüm bulma, engelleme yoluna gitmemektedir. Apartmanda yaşayanlar edilgen bir yaklaşım biçimi içinde olayların akışını değiştirmek için hiçbir şey yapmadan izleyici konumlarını korurlar. Sorun yaşandığı ve devam ettiği durumlarda bireylerin apartmandan ayrıldıkları görülmektedir. Çözüm bulmak yerine bu bireylerin apartmandaki yerlerini ellerinden almak ve apartmandan gidişleri çözüm olarak gösterilmektedir. Bunun da edilgen sayılabilecek bir duruş olduğu söylenebilir.

Apartmanda genel bir huzursuzluk vardır fakat bu huzursuzluklara çözüm bulmak için hiç kimse uğraşmamaktadır. Apartman sakinleri, “felaketten” kurtulmanın tek yolunun ayrılıktan geçtiğine, sorunu uzaklaştırmak gerektiğine ve bir arada olmanın “felaket” getirdiğine inanmaktadırlar. Bu nedenle olayların gerçek nedenini öğrenmeye çalışmazlar hatta bundan özellikle kaçınırlar. “*Bir felaketin sebebini öğrenmemek daha iyidir, merakta kalsan da. Öğrenirsen senin de başına gelir.*” (Tulgar, 126). Apartman sakinleri yaşanan “felaketlere” çözüm bulmak için çabalamak yerine o felaketten uzaklaşarak sadece gözlemeyi ve yorum yapmayı tercih etmektedirler. Aynı zamanda öğrenen kişinin de başına geleceğine duyulan batıl inanç onların edilgenliğini atalarından ve deneyimlerinden öğrenilmiş bir çaresizliğe dönüştürdüğü görülür.

Birlik Apartmanı’ndaki aileler birer birer dağılmaktadır. Kiminin kızı başka bir kente okumaya gitmektedir, kiminin oğlu ayrı eve çıkmaktadır, bunların yanı sıra birçok yeni evlenen de vardır. Her bir ailenin ayrılığı günümüzde görülen gerçekliklerden bir tanesini yansıtır niteliktedir. Yine de birçok ailenin neden ayrıldığı ya da yaşanan olayların sebebi apartman sakinlerince bilinmemektedir: aniden boşanma kararı alan bir karı koca, genç bir kızın bahçe betonu üstünde bulunması nedenleri sorgulanmadan, sadece konuşulur. Genç

kızın ölümünün üzerinde durulmadığından intihar olup olmadığı bilinmemektedir. Genç bir adamın bıçak yaralarıyla yokuşu sürünerek inmesi ve ölümü hakkında hiçbir kesin bilgi olmaması da bu umursamazlığı örnekleyen diğer bir olaydır. Genç adamın arkadaşlarına “göre” olay siyasidir. *“Kapı önü ve merdivenler gölmüş. Genç adamın ölüm haberini alan arkadaşlarına bakılırsa olay siyasiydi. Birlik Apartmanı’ndakiler bu yorum üzerinde (...) siyasi şiddete karşı şerbetli olduğunu düşünüyordu çoğu.”*(Tulgar, 127). Apartman sakinleri yaşananların üstüne gitmek veya sorunlara çözüm aramak yerine sadece duyumlardan ve gözlemlerden çıkarım yapmaktadır. Bu nedenle apartmanda görülen temel bozuklukların nedenlerinden birisinin yaşanılanların farkında oldukları halde sadece gözlem yapmaları edilgen bir duruş sergilemeleri olarak açıklanabilir. Öykünün sonu ise yine sorunuyla tek başına kalmış bir bireyin ölümü ve sakinlerin sadece seyredip ardından dağılmasıyla sonuçlanmaktadır. Bir annenin kavanozlardaki rengarenk nesnelere kaşıklayarak ölüşünün sebebi bilinmemekle beraber önce intihar olarak yorumlansa da şeker koması olduğu kanısına varılır. Birlik Apartmanı sakinleri oğluyla kavgası ardından kendini avizeye asan babanın cesedini dakikalarca izler. Komşuları olan bu kişilerin bu duruma gelmeleri, huzursuzlukları, ölümü seçme nedenleri üzerinde hiç durulmaz. Sadece sonuçlarla ilgilenilir. Nedenleri ve sonucu değiştirmeye yönelik hiçbir çaba yoktur. Herkes sadece kendi iç dünyasıyla ilgili, dünyaya kapalı bir yaşam sürmektedir.

Öyküler, Birlik Apartmanı sakinleri aracılığıyla birçok toplumsal aksaklığa, olumsuzluğa sessiz kalınmasına yapılan bir eleştiri olarak görülebilir. Ölümle biten ayrılıklar, aile içi huzursuzluklar, çatışmalar, yalnızlıklar birbirine yabancılaşmış insanlar arasında çözümsüzlüğe mahkûm bir sorunlar yumağını gösterir. Bütün bu sorunlar karşısında edilgen bireylerin korkularına yenik düşmesi kaçınılmazdır.

1.2 Toplumsal Yapı

Yapıtın bir diğerk öyküsü olan “Topuğunda Yırtık Çorap” derinliğinde bir olguya bağılı kalmak, kararsızlığa yol açan kararlar ve belirsizlikleri ele alır. Yolculuk, her zaman bir yerden başka bir yere gidişini yansıtmak durumunda değildir. Yolculuk bir bireyin kendi içsel yolculuğundan yola çıkılarak toplumsal bir gönderme de yapabilir. “Topuğunda Yırtık Çorap” adlı öykünün kendisi de bir yolculuk betimlemesiyle başlamaktadır. *“Ahmet Kaya söylüyor takside. Otobüsten inip taksiye bindi. Bir şarkılık gidecek. Zaten radyodur herhalde. Bir şarkılık daha yol gidecek olsaydı da, takip eden şarkının ne olacağı meçhul. (...) Her işgünüünün sabahı bu yedi lirayı ödüyor.”* (Tulgar, 97). Öyküde betimleme tekniğı çok sık ve ayrıntılı gerçekleştirilerek ajanstaki çalışanların tek düze yaşamlarına dikkat çeker; ceket, pantolon, gömlek giyip saçını topuz yapan kadınlar ve kafaları tıraşlı, takım elbise giyen erkekler toplumdaki tek tip insan modelini örnekler. Bir diğerk gündelik ve sıradan gözükken, insanın duygularından uzaklaşarak maddeye yönelen yanını yansıtan “gece yarısı yatacak maaşın gergin keyfi”, yani, paranın bireylerin yaşamlarına etkisidir. Odak figürün her yolculuğı bir önceki gün ile aynıdır ve bir sonraki günle de aynı olmaya devam etmektedir fakat öyküde konu alınan gün, diğerk günlerden daha farklıdır ve bu farklılık odak figür için bir heyecan sebebidir. Müşteri temsilcisi olduğı ilaç firmasının kadınlar için ürettiğı tek kullanımlık vajina mantarı ilacının lansman kampanyası için “prezantasyon” yapacaktır. Prezantasyon konusundaki seçim, aynı zamanda yapıtın bir diğerk öyküsünde de görülen cinsellik temasını taşımaktadır. Yapacağı prezantasyonun verdiğı heyecanın asıl sebebi, gece yarısı ajanstan ilk maaşını alacak ve bu paranın bir bölümünü annesine verecek olmasıdır. İşe başladığından beri geçen süreçte, yani son bir ayında, prezantasyon yapacak olması haricinde, tekdüze bir biçimde geçen günlerinde hiç olmamış bir aksilik yaşamaması, yani çorabının yırtılması üzerine odak figür, aslında uzun zamandır süre gelen tek düzeliğın dışına çıkmıştır. Her gün yolculuğuna aynı yollardan devam ederken yırtılan çorabı nedeniyle yeni yollar

bulmuştur. Yırtığın sebebini tüm gün yapmış olduklarını düşünürken “*sabah çoraplarını giyerken duşta yaptığı mastürbasyonun etkisiyle yeniden bastırılmış olan uykunun mahmurluğunda fark etmediğini*” (Tulgar, 99) anımsamaktadır ki bu da yapıtta öne çıkarılan cinsellik temasını örnekler. Her ne kadar çorabındaki yırtık odak figüre rahatsızlık ve huzursuzluk verse de aynı zamanda ayakkabısını zorladığında duyduğu serinlik oluşturarak ona huzur vermektedir. Bu huzur ve huzursuzluk hisleri arasında gidip gelen odak figür aynı zamanda prezantasyonunda heyecandan bayılışını ve sedyede taşınırken çorabındaki deliği herkesin göreceğini düşünmektedir. Bu düşünceler ona rahatsızlık hissi verdiğinde ajanstaki birçok kişide çorap yırtığı olabileceğine kendini inandırıp rahatlatmaktadır. Sunum esnasında kampanyasının reddedilmesi durumunda neler olacağını bildiğinden çorabının verdiği serinlik hissi aklına gelmektedir ve prezantasyondan bir an önce kaçıp evindeki serin balkona gidebileceğini düşünmektedir. Bu da işini kaybetme korkusunun az gelişmiş toplumsal yapı içinde taşıdığı önemi vurgular. Odak figür daha çok başkalarının ne düşüneceğine göre davranır. Bu davranış biçimi toplumsal yapının yarattığı korku duygusuna bağlanabilir. Annesinin önüne kuru köfte, patates koyup bira açmasına ses etmemesi ve babasından öğrendiği gibi çorapsız ayaklarından tekini iskemleye uzatıp yemek yiyişini hayal etmektedir. Bu hayal bile odak figürün her şeyin sıradan olduğu bir günü yaşamayı, çorabın rahatsızlığını yaşadığı korkuya yeğlediğini düşündürür. Diğer bir yandan kampanyasının kabul edilmesiyle, ajansın önemli çalışanlarından biri olacaktır, böylece her ay sigortası yatacak ve annesinin tedavi masrafını ödeyebilecektir. Bütün bunlara rağmen odak figürün çorabını değiştirme imkânı olduğu halde değiştirmemesi dikkat çeken bir ayrıntıdır. Yırtık çorabın bu nedenle ona serinliğin verdiği rahatlığı, huzuru anımsattığı düşünülebilir. Bu yüzden çorabının yırtılmasının odak figür için sorunlarından kaçışı, farklı ve yeni bir yaşama başlatan yolculuğun başlayışını simgelediği düşünülebilir. Odak figür, çorabının yırtık olması ona her ne kadar bu rahatlığı, kaçışı düşündürse de topuğunu serbest bırakırken bile sunumu bitene

kadar gözünü ajansın genel müdüründen ayıramamaktadır; bu da bireylerin her daim üstünde olan toplum baskısının bir sonucu olarak değerlendirilebilir. *“Prezantasyondan sonra sanki her şey normalize olmuş, başarı hırsı onu terk etmişti. Sağ ayağıyla sol ayakkabısının arkasına bastırarak topuğunu serbest bıraktı.”* (Tulgar, 100). Odak figür prezantasyonunu başarılı bir şekilde bitirdikten sonra çıplak topuğunu artık rahat bırakmıştır ama yine de gözünü genel müdürden de ayırmamaktadır. Bu da kendini hala tam olarak özgür hissedemeyişini gösterir. Topuğunu rahat bırakması öyküdeki söylemiyle “kendisinin kim olduğunu hissetmesini” ve bunun verdiği rahatlığı sağlamıştır. Topuğunu her rahat bırakışında odak figür özgürlüğe olan yolculuğunun sonuna bir adım daha yaklaşmış hissettiğini düşünür. Öykünün en sonunda öykünün kahramanı çorabını çıkarıp masanın üstüne çıkar. Bu bir anlamda yerleşik bütün kurallara ve başkasının düşüncelerine göre davranışlarını ayarlamaya bir tepki olarak değerlendirilebilir. Onun bu davranışını herkes görür ancak kimse tek bir kelime dahi etmez. Sadece büyük bir sessizlik olur ve odak figür yalnızca rüzgârı hisseder, kendince artık özgürlüğüne olan yolculuğunun sonuna gelmiştir.

Öykünün olay örgüsünü odak figürün özgürlüğüne olan yolculuğu oluştursa da aslında öykünün temelinde başka toplumsal tartışmalara da yer verilmiştir: kapitalizm. Kapitalizm, bireylerin ideallerinin dâhi parayla ölçülebildiği, ekonomiye dayalı bir sistemdir. Alman sosyolog Max Weber’in kapitalizm görüşüne göre kapitalizmin analizi yöntemsel olarak bireylerin toplumsal eylemlerine yükledikleri anlamlarla ilişkilidir.¹ Öyküde de ilaç sektörünün aslında çok kârlı bir sektör olduğundan bahsedilmektedir fakat genel müdür başta olmak üzere pek çok kişi ajansları reklam yapamadığından bu sektörden kâr sağlayamadığı için yakınmaktadırlar. *“(…) ilaç reklamlarının yapılamamasından yakınıyordu. Bunun kapitalizmin ilkelerine, sermayenin serbest dolaşım hakkına aykırı olduğunu bilmiş bir edayla anlatıyordu.”* (Tulgar, 101). Bu bağlamda, gazetelerde ve televizyonlarda ilaç reklamlarının

¹ “Sosyolog.” 20 Aralık 2014.

<http://sosyolojisi.com/protestan-ahlaki-ve-kapitalizm-max-weber/422.html>

yapılamamasına odak figürün karşı çıkması, aslında öykünün arka planında kapitalizme ve dünyanın ilerleyişine yönelik bir eleştiri olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda öykünün bütünlüğünde “prezantasyon, bluejean, normalize” gibi yabancı kelimeler kullanılmıştır. Bu sözcüklerin seçimi de kapitalizm düzeninin dile müdahalesine bir eleştiri olarak öyküde yer almaktadır ki “bluejean” sözcüğü yabancı bir sözcük olduğu hâlde Türkçede tam bir karşılığı bulunmamaktadır.

Yapıttaki Bohemya Avize ve Topuğunda Yırtık Çorap adlı iki öykü her ne kadar birbiriyle farklıymış gibi gözükse de aslında kurguların temelinde iki farklı yolculuk anlatılmaktadır. Bu yolculuk toplumsal ve bireysel olarak adlandırılabilir. Bohemya Avize adlı öyküde, aileler yaşadıkları problemlere, birlikte çözüm bulmak yerine, “apartmanca” kabul görülen apartmanı terk etme kararı ile evlerini boşaltıp taşınmakta, aslında toplumsal kuralların ve baskının dayatmasına boyun eğerek yeni bir yolculuğa, yeni bir hayata çıkmaktadırlar. Topuğunda Yırtık Çorap adlı öyküde ise yolculuk bireyseldir fakat vurgulanan ana sorunsal toplumsaldır. Odak figürün sol ayağındaki çorabın yırtılmasıyla her günü bir öncekiyle aynı olan günü değişikliğe uğramıştır. Artık kendince elde ettiği özgürlük ile yeni yaşamındaki yolculuğuna başlamaktadır, öykünün yolculuk betimlemesiyle başlaması da odak figürün hayatında değişiklik olacağına dair bir izlek olarak değerlendirilebilir.

2. BİREYSEL NEDENLER

2.1 Çaresizlik

Her bireyin yaşadığı temel korkular vardır: para korkusu, yalnızlık korkusu gibi... Çoğu zaman bu korkular bireyin davranışlarını özgürce belirlemesine engel olacak güce sahiptir. Bu korkuları yenmek için bireyler, toplumsal ve bireysel savaşların yanında psikolojik savaşlar da verirler. Ahmet Tulgar’ın Trajik Nüans adlı yapıttaki bazı öyküleri, figürlerin duygu durumlarının temelinde korku duygusunun etkisi hissedilir. Ancak bu korkuların derinliğinde

tüm öykülerde olduğu gibi bu öyküde de sıradan gözüken toplumsal bozukluklar yoluyla toplumsal yapıya eleştiri yöneltilir. Bu bağlamda, öykülerin başlıkları da toplumsal bozukluklarla ilgili izlekler taşır.

“Para üstü bekleyen” bir yaşam süren Güzin Hanım ve kocası Numan Bey’in yılbaşına yaklaşan günlerindeki duygusal durumlarını ele alan “Piyango” adlı öyküde toplumda maddi değerlerin yaşamın önceliği haline dönüşmesinin toplumdaki parasız kalma korkusunu nasıl beslediği yansıtılmaktadır.

Öyküde Güzin Hanım ve Numan Bey çiftinin ekonomik durumları çok iyi değildir. Sürekli hesaplı yaşamak zorundadırlar. Güzin Hanım’ın kocası paraya değer veren biri değildir. Numan Bey öyküde hiçbir şeyi şansa bırakmayan bir birey olarak tanıtılır, bu özelliği de öyküye adını veren yılbaşında piyango bileti alma geleneğine ters düşmektedir. “*Umut fakirin ekmeğidir, bizim umuda ihtiyacımız yok. Şans bana vurmuş, seni bulmuşum. Sence?*” (Tulgar, 44). Odak figür, Güzin Hanım ile birlikte olmayı piyango getireceği paradan daha talihli bir şey olarak görmektedir. Bu da onun yaşam algısıyla ilgili önemli bir ipucu olarak değerlendirilebilir.

Günümüzde pek çok aile her yılbaşında, paranın çıkmayacağını düşünse bile büyük bir umutla şansını denemektedir. Öyküde Güzin Hanım ve Numan Bey’in maddi durumunu yansıtan birçok izlek görülmektedir: Güzin Hanım’ın yarım bilet alırken her zamanki alışveriş gramajlarından kesecek olması, parasını çıkardığı çitçitli cüzdanı, maddi yetersizlikleri nedeniyle yılbaşında “paraya kıyıp” hindi yemek yerine balık yemeleri, Güzin Hanım’ın kocasından her aybaşı mutfak bütçesi alması ve buna uyarak yaşamak zorunda oluşları onların parayla ilişkilerini yansıtmaktadır. Karı kocanın hayatları para üstü beklemek üzerine kurulu olsa da Güzin Hanım ve Numan Bey yaşamlarından şikâyetçi değildirler. Bu durumda karı kocanın birbiriyle mutlu oluşunun etkisi büyüktür.

Güzin Hanım ve Numan Bey parayı hesaplı kullanmak zorunda olmalarına karşın yaşama iyimser bakarlar. Her koşulda umut etmeyi bırakmamak gibi bir yaklaşım içindedirler. Beş yıldır bebeği olmayan Güzin Hanım her yıl olduğu gibi öyküye konu olan zaman diliminde de bir bebek sahibi olmanın hayalini kurmaktadır. Güzin Hanım umudu ve şansı para sahibi olmak olarak değil, çocuk sahibi olmak olarak nitelendirmektedir ve bir gün aşklarının bu umuda ışık yakacağını düşünmektedir. Odak figür, umudunu hiçbir zaman kaybetmese de kadın doğum doktoruna gitmek onu incitmektedir. Bu konuda onun en iyi yardımcısı ve destekçisi her zaman olduğu gibi Numan Bey'dir. Güzin Hanım'ın bebeği olmamasına değen boşluk hissini kocası Numan Bey doldurmaktadır. Kocasının Güzin Hanım'ın üzüntülerinden kurtarmak amacıyla yaptıklarını aktarmak için yapının diğer öykülerinde de yer alan cinsellik teması kullanılmıştır ve bu durum öyküde "(...) yatakta ona her erkeğin harcı olmayacak bir zevk repertuarı sunardı." şeklinde anlatılmıştır.

Güzin Hanım kocasının istememesine karşın, yılbaşı için kocasından gizli bir şekilde, Nimet Abla'dan her seferinde aldığı "kuruyemiş, meyve ve tatlının gramajlarından keserek" yarım bir piyango bileti almış ve numaralarını ezberlemiştir. Eğer ikramiye çıkarsa parayı kocasına vermeyi planlamaktadır. Kocasına söylerse kızacağını, kırılacağını ve küseceğini bildiği halde bilet alması, Güzin Hanım'ın yüklüce miktardaki ikramiyenin çıkabilmesine yönelik bir umut taşıdığını göstermektedir. Çekilişe bir saat kala yapılan anonsun ardından Güzin Hanım'ın içini "davetsiz yabancı bir pişmanlık" kaplamıştır. Kocasına çantasında bir piyango bileti olduğunu bir türlü söyleyememektedir ve aklını birbiriyle çelişen düşünceler yığını işgal etmiştir. "*Çok paran olursa bozulmaz mısın, bir ömür yanımda kalır mısın yine? Ya metres tutmaya kalkarsan, ya kadınlar sana göz koyarsa, sen de birine aldanırsan?*" (Tulgar, 46). Bu düşünceler bağlamında, Güzin Hanım'ın asıl korkusunun çok para sahibi olmak değil, çok para sahibi olmanın kocasını değiştirmesi ve "bir ömürlük" verdiği sözü bozması olduğu görülmektedir. Almış olduğu piyango biletinin her bir rakamı Güzin Hanım'a paranın yanında

yeni korkular, tedirginlikler taşımaktadır. Kendini kocasının o kadar parayla neler yapabileceği ile ilgili olumsuz düşüncelerden alıkoyamamaktadır, “davetsiz yabancı pişmanlık” kendisini bırakmamaktadır ve sonunda Güzin Hanım bu düşüncelere dayanamayıp bileti yakar. Kahvaltı hazırlamak gibi gündelik işlerle başlayan öykü, yine en sonunda kahvaltı hazırlanışı ile biter. Bu korkuları nedeniyle Güzin Hanım’ın sıradan yaşantısını sürdürmeyi seçmesi ve bunu bir şans olarak görmesi olarak değerlendirilebilir. O, huzurunun bozulması, eşinin eskisi gibi olmayacağı korkusuyla yaşamaktansa sıradan, basit yaşamı seçmiştir. Bu seçimin ana nedeni korku duygusudur.

Öyküdeki durum betimlemeleri Güzin Hanım’ın bu kararından sonra nasıl rahatladığını gösterir. “*Güzin Hanım bira içiyor. Numan Bey rakı. Ekmeğini istavrit pilakiye banıyor. Arada bir tarağı açıyor, limon damlatıyor, tuz ve karabiber serpiyor(...)*Radyoda Behiye Aksoy, Münir Nurettin de var (...)” (Tulgar, 45). Bu da öykü kişinin ailesindeki huzuru paraya tercih ettiğini gösterir. Bu tercihin temelinde bireyin sahip olduklarını kaybetmeme isteğinin onu çaresiz bir boyun eğişe götürdüğünün yattığı söylenebilir.

2.2 Yalnızlık

Toplumda en sık görülen bir diğer korku olan yalnızlık korkusu, yapıtta yer alan Kıymık Çocuk adlı öyküde görülmektedir. Öykülerde günümüzde de çok sık karşılaşılan ailevi problemler, aldatma, aldatılma, yalnızlık korkusu, sevilme isteği gibi temalar küçük bir çocuk figür aracılığıyla anlatılmaktadır. “*Bugüne kadar kendini sevdirmeye çalışmaktan helak oldu. Çocukken başka dertti, büyüdü başka dert.*” (Tulgar, 69). Odak figür olan Kıymık Çocuk, küçükken hep istemediği onu üzen durumlara maruz kalmıştır: eteğinin çekştirilmesi, yanağının iki küt parmak arasında sıkıştırılıp acıtılması, el öptürülmesi gibi isteği dışındaki davranışlardan hoşlanmayan Kıymık Çocuk’un etrafındaki çıkara dayalı, içtenlikten uzak ilişkiler onu çok mutsuz etmektedir. Kendi arkadaşları dahi işlerine gelirse, kopya çektirirse

onunla arkadaşlık kurmaktadır. Bu durum da onu içe dönük biri yapar. Kıymık Çocuk'un içinde bulunduğu bu durum, onun yalnızlık duygusu çektiğini göstermektedir. Öyle ki onu bu duygudan ailesi de kurtaramamaktadır çünkü onlar da bu korkunun temellenmesinde bir rol oynamaktadır. Odak figür dört yaşında okumayı biliyor olması sayesinde bir gün, babasının, Rıfat Bey'in, cebinde henüz postalanmamış bir mektup bulup okur. Babasının Zerrin isimli bir kadına yazdığı aşk mektubunda "ne karım ne çocuklarım gözümde" şeklinde bir cümle görür. Belki de ailesi haricinde hiçbir dayanağı olmayan Kıymık Çocuk okuduğu o cümleden sonra ona değer veren hiç kimsenin olmadığını düşünür. Şifresini çözdüğü o mektubun ardından annesine intikam duygusuyla öğrendiğini söyler. Sonraki günleri gözyaşları ve haykırışlar ile geçer. Babası mektup yazdığı kadınla evden ayrılır. Küçük bir çocuğun annesine söylemek dışında yapabileceği bir şeyin olmadığı böyle bir durum ona hem suçluluk hem değersizlik duygusu yaşatır. "(...) ki çocuk halinde korkar zaten insan en çok yalnızlıktan, öyle değil mi?" (Tulgar, 70). Odak figür, babası kendini bu kadar kolay hayatından çıkarabiliyorsa, kendisinin de babasını hayatından aynı şekilde çıkarabileceğini düşünmektedir. "Ama öğrendi bir kere, bir çocuk babasının gözünde olmayabilir, babasının gözünden çıkarılabilir, bizzat babası tarafından, bir kıymık gibi yani gözden çıkarılabilir." (Tulgar, 70). Kıymık bir süre sonra kendisini babasının da sevgilisini kaybetmemek için böyle bir şey söylediğine inandırmaya başlar. Rıfat Bey onun tek babasıdır o nedenle hayatından kolayca çıkartamamaktadır. Bu yüzden kırgınlığını gidermek için kendince bahaneler bulur. Çocukluğunda böyle bir darbeyi yaşamış olsa da her defasında babasının gözüne tekrar girmek ve onun için önemli olduğunu görmek amacıyla çabalamaktadır, "Kıymık Çocuk". Bir süre sonra ilk defa başardığını düşünmekte, sevildiğini hissetmektedir. Hem de çok çabalamadan. Yaşı kemale eren Kıymık Çocuk, çocukluğunda babası Rıfat Bey'in ve sevgilisi Zerrin Abla'nın yaptığı gibi bir aldatma hikâyesine ortak olmaktadır. Serhat, Fidan ile evlidir ve mahallenin bakkalıdır. Odak figür her bakkala gidip gelişinde

Serhat ile yakınlaşır. *“Serhat bazen sabah erkenden, bazen iş bitimi geliyor. Kapıyı açıp giriyor. Anahtar verdi bile. Doyamıyorlar.”* (Tulgar, 74). Birlikte geçirdikleri vakit onların yakınlıklarını, birlikte olma isteklerini arttırır. Serhat karısını ve çocuklarını memlekete gönderip Kıymık Çocuk ile ülkeden çekip gitmeyi düşünür fakat birliktelikleri çok da uzun sürmez. Dışarıdaki slogan sesleri Serhat ve Kıymık Çocuk’un ayrılığının izleğidir. Bir grup insan Serhat’a terörist damgasını vurarak, dükkânı kapatıp memleketine gitmesi için tehdit eder. Çatışma sonucunda Serhat birçok kez bıçaklanır. *“Kapıya yaslı kayar ve kışüstü bir kan gölüne otururken Serhat’a, Fidan’a, güzel çocuklarına bakıyor. Sonra yine Serhat’a. Gözlerine.”* (Tulgar, 76). Böylece Kıymık Çocuk çok sonra hedeflediği aşkı belki de bulmuşken tekrar yalnızlığı ve sevilmediği korkusu ile baş başa kalmaktadır.

Yapıttaki Piyango ve Kıymık Çocuk adlı iki öyküde, iki farklı kadın figürün sevdikleri erkeği farklı nedenlerden ötürü kaybetme korkuları ve yaşadıkları durumlara karşı olan çaresizlikleri görülmektedir. Bu korkulardan birinin temelini para oluştururken bir diğeri de aslında odak figürün geçmişi, çaresizliği ve yalnızlık korkusu oluşturmaktadır. Piyango adlı öyküde odak figür, huzur ve para arasında gidip gelirken sonunda huzuru seçen bir çift konu alınmaktadır. Kıymık Çocuk adlı öyküde ise, çocukluğunda herkesten içtenlikten uzak davranışlar gören odak figürün beklediği aşkı bulduğunda bile yalnızlıktan kurtulamayışı anlatılır. Bu da insanların korkularının pek çoğunda geçmişte yaşanmışlıkların yattığı gerçeğini düşündürür.

3. SONUÇ

Bu çalışmada Ahmet Tulgar’ın Trajik Nüans adlı yapıtında yer alan öykülerde sıradan bir gün, bir çay sohbeti, bir yolculuk anlatılırken derinliğinde toplumsal bozukluklar ve toplumsal tartışmaların nasıl ele alındığı incelenmiştir. Yapıttaki öyküler günümüzde sıkça karşılaştığımız ama gözden kaçırdığımız toplumsal bozukluklar çerçevesinde kurgulanmış olup bu bozuklukların bireylerin yaşamını nasıl etkilediği vurgulanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde yapıttaki bireylerin yaşam karşısındaki edilgenliklerinde korkularının onların yaşamını bireysel ve toplumsal açıdan nasıl etkilediği incelenmiştir. Öykülerde bu bozuklukların temelinde belirsizliklerin, belli olgulara bağlılığın ve sahip olunanları kaybetme korkusunun, bu olguların kabullenışı, olaylara karşı sessiz kalmanın topluma veya bireylere nasıl yansiyabileceği irdelenmiştir. Toplumun olaylara karşı sessiz kalması ve bireylerin yaşadıkları tek düze hayatları kabullenışı nedeniyle yaşamlarındaki hiçbir olumsuzluğu değiştiremediği değerlendirilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde öykülerde odak figürlerin korkuları para ve yalnızlık temaları üzerinden değerlendirilmiştir. Sahip olduklarını yitirme korkusu bireylerde, günlük yaşamını birlikte geçirdiği kişilere olan yakınlığını ve bağımlılığını arttırırken, paranın insanı değiştirebileceği düşüncesiyle ortaya çıkan sevdiklerini kaybetme korkusu işlenmiştir. Yalnızlık teması ise çocuklukta başlayan bir korku olarak ele alınmış bireyin peşini yaşı kemale erdiğinde dahi bırakmayan bir duygu olarak vurgulanmıştır.

Ahmet Tulgar'ın Trajik Nüans adlı yapıtında hem toplumsal hem de bireysel bozukluklar figürlerin yaşamları aracılığıyla yansıtılmış olup öykülerin başlığı da bu yaşamlara dair izlekler olarak kullanılmış, okuyucuya ipucu vermiştir. Bunun sonucunda bireylerin yaşadıkları problemlerin temelini ister toplumsal nedenler ister bireysel nedenler oluştursun hep bir psikolojik savaş içinde olduğu görülmüştür. Bu bozukluklar yansıtılırken daha çok aile yaşamları temel alınmıştır, böylece olumsuzlukların herkes tarafından yaşanılacak olgular olduğu yansıtılmıştır. Bireyin bir şeylerin asla değişmeyeceği ya da değişmesi nedeniyle yaşadığı korkular karşısında edilgen bir yaşamı seçtiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

KİTAP:

TULGAR, Ahmet. Trajik Nüans. İstanbul: Can Yayınları, 2016.

İNTERNET SİTESİ:

“Sosyolog.” 20 Aralık 2014.

<http://sosyolojisi.com/protestan-ahlaki-ve-kapitalizm-max-weber/422.html>